

SITRA

Innovaatioprosessin rakenteelliset jäykkyydet

Timo Hämäläinen, Ph.D.
tutkimusjohtaja

Metsäalan tulevaisuusseminaari
9.11.2006 Heureka

Suomen itsenäisyyden juhlarahasto

SITRA

Maailmantalouden murrokset

I Teollinen vallankumous: 1700-luvun lopulta 1800-luvun lopulle. Tekstiilit, höyrykone, rautatiet.

Tehdasorganisaatio. Johtava maa: Iso Britannia.

Ensimmäiset haastajat: Ranska, Belgia, Saksa, USA.

II Teollinen vallankumous: 1800-luvun lopulta 1980-luvulle. Sähkötekniikka, kemikaalit, valtatie, öljy, kestokulutushyödykkeet. Massakulutus- ja tuotanto.

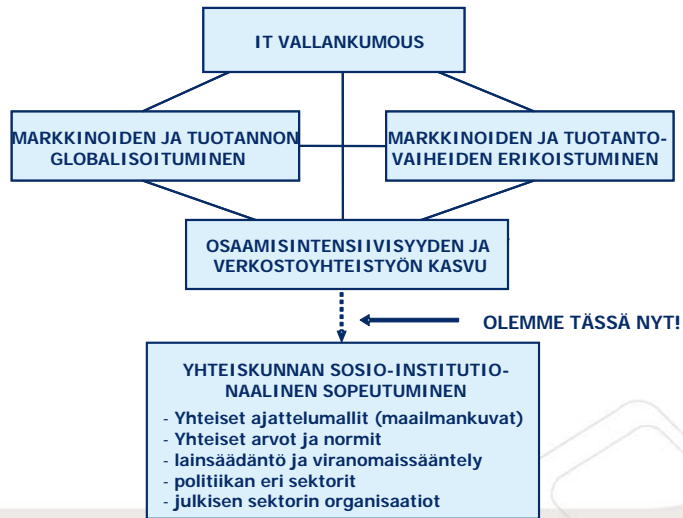
Isot hierarkkiset organisaatiot. Johtava maa: USA.

Ensimmäiset haastajat: Saksa, Japani.

III Teollinen vallankumous: Käynnistyi 1900-luvun lopulla. Tieto ja informaatioteknologia. Verkostoyhteistyö ja -organisaatio. Tuotannon globalisaatio.

Johtava maa: USA? Ensimmäiset haastajamaat: ??

Rakenteellisen uudistumisen haaste

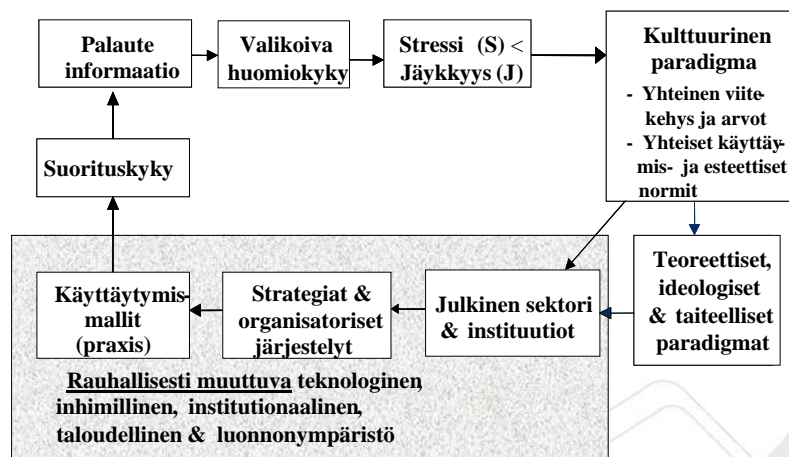
Kilpailukyky ja talouskasvu riippuvat systeemisestä uudistumiskyvystä

- Murroksen aikana nopeasti ja laaja-alaisesti rakenteitaan uudistavat yhteiskunnat voivat päästä positiivisen kehityksen kierteseen.
- Tällöin yhteiskunnan eri osajärjestelmät täydentävät hyvin toisiaan ja sopivat yhteen muuttuvan toimintaympäristön kanssa.
- Tämä yritysmaailmasta tuttu *'kasvavien tuottojen'* – ilmiö johtaa nopeaan tuottavuuden kasvuun, kestävään ja vaikeasti kopioitavaan 'systeemiseen' kilpailuetuun sekä ripeään talouskasvuun.
- Toisaalta hitaasti tai vain osittain rakenteitaan uudistavat yhteiskunnat eivät saavuta näitä etuja vaan joutuvat kamppailemaan rapautuvan kilpailukykyyn ja hitaasti vähenevien resurssien kanssa.

Miljardien eurojen kysymys:

Jos rakenteellinen uudistumiskyky on niin tärkeää talouskehityksen kannalta, mistä johtuu, että jotkut yhteiskunnat, alueet, sektorit ja organisaatiot jämähtävät paikoilleen, kun toiset pystyvät uudistamaan rakenteitaan toimintaympäristön muuttuessa?

Rakenteiden jäykistymisen kehä

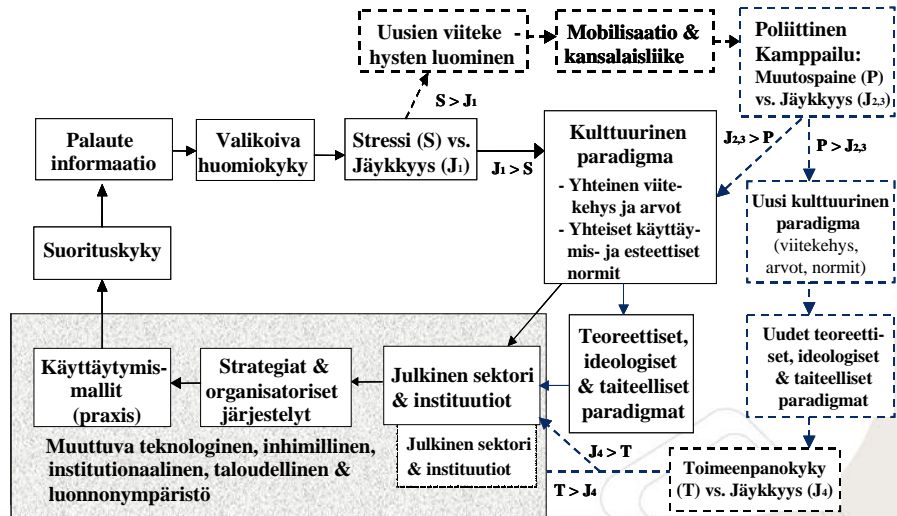
Rakenteellisten jäykkyyksien syyt

- **Mentaaliset jäykkyydet**
 - ihminen ei pidä muutoksesta
- **Taloudelliset jäykkyydet**
 - muutoksessa on aina häviäjiä
- **Sosiaaliset jäykkyydet**
 - venettä ei ole kiva keikuttaa
- **Systemiset jäykkyydet**
 - systeeminen muutos on vaikea toteuttaa

Yhteiskunnan muutosvoimat (= stressinaiheet)

1. **Toimintaympäristön muutos**
 2. **Systemin evoluutio ja sisäiset muutokset:**
 - talouden ja yhteiskunnan erikoistumisen ja monimutkaisuuden kasvu,
 - organisatoristen rakenteiden muutokset,
 - ihmisten arkielämän ja tarpeiden muutokset,
 - jne.
- Kasvavat yhteiskunnalliset ristiriidat ja jännitteet
- Negatiivinen palaute normaalista toiminnasta
- Kollektiivinen kognitiivinen dissonanssi (stressi)

Sosiaalinen innovaatioprosessi

Mentaalimuutos edeltää rakennemuutosta

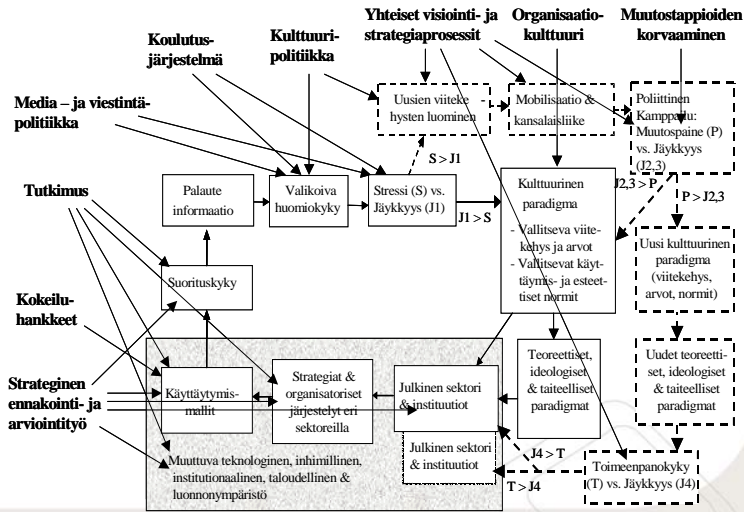
SYSTEM CHARACTISTICS	POSTWAR CULTURAL PARADIGM	NEW CULTURAL PARADIGM IN THE 1980'S AND EARLY 1990'S	STRUCTURAL CHANGES IN THE 1990'S
Coordination mechanism	Hierarchical planning	Market mechanism	New organizational arrangements (corporate governance reform, networking), new public management (privatization, management by objectives, decentralization, law on public procurement)
National economy	Closed and regulated	Open and competitive	Deregulation of financial markets and foreign investments, increasing exports and FDI by Finnish firms, EU-membership, deregulation of markets for goods and services, improvements in competition law and its enforcement, EMU-membership
Key sectors of economy	Forest and metal industries	High technology sectors	Rapid growth of the telecommunications sector
Competitiveness strategy	Physical investments and currency devaluations	Knowledge and technology	Rapid growth R&D investments, development of VC markets, creation of the polytechnic system, mgmt by objectives introduced in universities, increasing numbers of new Ph.D.s

Mentaalimuutos edeltää rakennemuutosta

Main goal of government	Social and regional equality	Economic growth and efficiency	Reform of industrial policy (reduction of investment and regional subsidies, increase in R&D subsidies, improving effectiveness of competition policy, development of service sector), cuts in public income transfers (incl. reduction in employment and income "traps")
Role of citizens	People to be governed	Customers to be served	Decentralization and reform of public sector activities (mgmt by objectives, one-stop service)
Role of labor market organizations	Strong participation in labor market and public decision making (corporatism)	Collective agreements on industry or firm basis; no participation in public policy making	Two successive rounds of industry level agreements in the early 1990s, then return to economy-wide agreements
Culture	Homogenous values and preferences, collectivism, conservatism, national protectionism	Heterogeneous values and preferences, individualism, readiness for change, freedom and openness	Abolishment of paternalistic regulation in alcohol, communication (TV, radio), education and cultural policies and growth of foreign immigration to Finland.

Miten suomalaisen yhteiskunnan uudistumiskykyä voitaisiin parantaa, jotta sen rakenteita voitaisiin uudistaa proaktiivisesti, ilman suuria kriisejä?

Sosiaalisen innovaatiopolitiikan perusteet

Tutkimuksellinen tausta

